

# بررسی رابطه میان اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط (آنلاین) با تجربه قلدری - قربانی سایبری در دانش آموزان دوره متوسطه

♦ فاطمه عدالت خواه<sup>۱</sup> ♦ دکتر جعفر شعبانی<sup>۲</sup>

## چکیده:

این پژوهش با هدف بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط با تجربه قلدری - قربانی سایبری در دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهرستان رشتخوار واقع در استان خراسان رضوی انجام شده است. طرح پژوهش، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش ۳۰۰۰ نفر از دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهرستان رشتخوار در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند. براساس جدول مورگان نمونه آماری شامل ۲۴۶ نفر بود که از میان دانش آموزان جامعه آماری به روش نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه‌های تجربه قلدری - قربانی سایبری آنتونیادو و همکاران (۲۰۱۶)، اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸) و خودافشایی برخط والکنبرگ و پیتز (۲۰۰۷) بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون همزمان با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که بین اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط با تجربه قلدری - قربانی سایبری در دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد. همچنین، اعتیاد به اینترنت توانسته به ترتیب ۳۴ و ۳۲ درصد از واریانس قلدری و قربانی سایبری و خودافشایی برخط نیز توانسته به ترتیب ۳۱ و ۲۸ درصد از واریانس قلدری و قربانی سایبری را پیش بینی کنند. با توجه به این یافته‌ها می‌توان به نقش اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط به منزله پیش‌بینی کننده قلدری و قربانی سایبری توجهی ویژه داشت. این یافته‌ها تلویحاتی مهم برای متخصصان و خانواده‌هایی خواهدداشت که نقشی به‌سزا در مدیریت فضای مجازی دارند.

**کلیدواژگان:** اعتیاد به اینترنت، خودافشایی برخط، قلدری سایبری، قربانی سایبری

© تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱۳

© تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۲/۲۶

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است.

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول). E-mail: jshabani@pnu.ac.ir

## مقدمه

نوجوانی دوره‌ای است که با تغییرات بیولوژیکی، روان‌شناختی و رفتاری همراه است و این تغییر و تحولات رشدی سبب بروز واکنشهای هیجانی شدید در نوجوان می‌شود (شادر و بنوچین<sup>۱</sup>، ۲۰۲۰) و آنان را به انواع مشکلات و رفتارهای پرخطر چندگانه مانند خشونت، سوءمصرف مواد و رفتارهای سایبری مشکل‌زا گرفتار می‌کند (سرگی<sup>۲</sup> و همکاران، ۲۰۲۰؛ هریس<sup>۳</sup> و همکاران، ۲۰۱۷). امروزه فضای مجازی بخشی مهم از زندگی شده است. در این میان، نوجوانان بیش از دیگران از فضای مجازی استفاده می‌کنند و استفاده بیش از حد از فضای مجازی می‌تواند انواع خطرات مانند خطر خشونت قلدری سایبری را افزایش دهد. آزارگری یا قلدری سایبری اقداماتی مانند اعمال موهن، به نمایش گذاشتن نظرات آزاردهنده، هک کردن یک حساب کاربری، افشا کردن اطلاعات شخصی دیگران بدون رضایت آنان و فرستادن پیام تهدیدآمیز را در بر می‌گیرد. (دل‌ری<sup>۴</sup> و همکاران، ۲۰۱۶). درحقیقت با پیشرفتهای فناوری، آزارگری نیز شکلهایی جدیدتر به خود گرفته است و آزارگریهایی وجود دارند که چهره‌به‌چهره نیست و در فضای سایبری اتفاق می‌افتد (کیم<sup>۵</sup> و همکاران، ۲۰۱۷). درسالهای اخیر، قلدری و مشکلات وابسته به آن نگرانیهای بسیاری را در میان افرادی به‌وجود آورده است که با قشر کودکان و نوجوانان سروکار دارند و یکی از شایع‌ترین مشکلات کودکان و نوجوانان و دلیل مهم ارجاع آنان به مراکز روان‌درمانی و مشاوره قلدری است (پائز<sup>۶</sup>، ۲۰۲۰). پژوهشگران در ایران به شیوع آزار و اذیت سایبری در میان دانش‌آموزان و دانشجویان اشاره کرده‌اند و آن را یک مشکل اجتماعی می‌دانند (بیات و همکاران، ۲۰۱۹). قلدری و قربانی شدن سایبری یکی از متغیرهایی است که پژوهشهای جدید نقش آن را در انواع مشکلات سلامت روانی، اعمال خشن و خصمانه و اختلالات مرتبط با مصرف مواد بررسی کرده‌اند (کوان<sup>۷</sup> و همکاران، ۲۰۲۰). قلدری را می‌توان نوعی رفتار پرخاشگرانه دانست که در آن گروهی از افراد یا یک شخص، بارها به دیگران حمله می‌کنند و آنها را کتک می‌زنند یا در برابر شخصی که نسبت به آنها ضعیف‌تر است، پرخاشگرانه رفتار می‌کنند (لی<sup>۸</sup> و همکاران، ۲۰۲۰؛ شاپکا و مقصودی<sup>۹</sup>، ۲۰۱۷).

در این پژوهش، اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط دو عامل تأثیرگذار بر قلدری و قربانی سایبری به‌شمار می‌آیند. اینترنت به‌خودی‌خود وسیله‌ای خنثی است که می‌توان از آن برای جستجوی اطلاعات بهره برد، به‌طوری‌که طی مدت زمانی خیلی کوتاه می‌توان به دهکده جهانی وصل شد و به دریایی از

1. Shader & Beauchaine

2. Sorgi

3. Harris

4. Del Ry

5. Kim

6. Paez

7. Kwan

8. Li

9. Shapka & Maghsoudi

اطلاعات در زمینه های گوناگون دست یافت. این فناوری با گسترش سریع خود توانسته است علاوه بر کاربردهای شخصی در بعد آموزش نیز تحول ایجاد کند و موجب ارتقای سطح دانش و توانایی دانش آموزان از طریق دستیابی سریع و ارزان به اطلاعات کمک نماید (سلمانی گلیان، ۱۴۰۱). اینترنت با همه خوبی هایی که دارد از آسیبها و کاستی هایی هم برخوردار است که همگان به ویژه مسئولان آموزش و پرورش به آن واقف اند. اعتیاد به اینترنت به استفاده بیش از حد از اینترنت و رایانه یا تبلت و گوشی در زندگی و وابستگی به آن گفته می شود، به صورتی که در انجام دادن کارهای روزانه فرد مشکلاتی پیش آید (یانگ و دابرو<sup>۱</sup>، ۲۰۱۱). این نوع اعتیاد با عباراتی مانند استفاده نامعقول و بیمارگونه از اینترنت تعریف می شود. گلدبرگ برای اولین بار از اصطلاح اختلال اعتیاد به اینترنت استفاده کرده است و به معرفی و شناسایی خصوصیات افرادی که به دنبال استفاده از اینترنت مشکلاتی را نشان می دهند، پرداخته و اعتیاد به اینترنت را جزو اختلالات روانی طبقه بندی کرده است (بشیریان و همکاران، ۱۴۰۱). در واقع، وابستگی به اینترنت یک وابستگی واقعی همانند اعتیاد به مواد مخدر و وابستگی های دیگر است، اگر چه این اعتیاد، مشکلات جسمی اعتیادهای شیمیایی را ندارد، اما مشکلات اجتماعی ناشی از آن، همانند اعتیادهای دیگر است. اصطلاح اعتیاد به اینترنت نوعی وابستگی رفتاری به اینترنت را نشان می دهد و با ویژگی هایی مانند افسردگی، درونگرایی، خجالتی بودن، کم حوصله بودن و تنهایی و عدم ارتباط با دیگران، احساس ترس، بیش فعالی و اضطراب اجتماعی تعیین می شود. اعتیاد به اینترنت همچنین سبب بروز مشکلات روان شناختی مانند احساس تنهایی و عدم ارتباط گیری با دیگران، اضطراب، مشکلات درسی و شغلی در زندگی فردی می شود (هوانگ<sup>۲</sup> و همکاران، ۲۰۱۰).

متغیر دیگری که در این پژوهش در زمینه قلدری و قربانی سایبری مورد بررسی قرار گرفته است، خودافشایی برخط است. خودافشایی برخط از نظر نظری براساس روان شناسی اجتماعی توضیح داده می شود و به اطلاعاتی اشاره دارد که فرد برای دیگران می فرستد. در واقع یکی از پیامدهای آسیب زای فعالیت در شبکه های اینترنتی، کاهش یافتن حریم خصوصی افراد و افشا کردن اطلاعات شخصی است (گرین<sup>۳</sup> و همکاران، ۲۰۰۶). به عبارت دیگر، افشاگری دربرگیرنده اطلاعاتی در مورد خود است که به طور طبیعی هر کس می تواند آن را در بخش پنهان خود نگهدارد و خودافشایی شامل فرایند آشکار کردن افکار، هیجانهایی درونی شخص و تجارب قبلی او برای شخصی دیگر است (حائری و همکاران، ۱۴۰۰). خودافشایی فرایندی است که از طریق ۱) تقابل - یعنی ما اطلاعات را افشا می کنیم چون می خواهیم دیگران نیز به نوبه خود اطلاعات را افشا کنند؛ ۲) وسعت - یعنی فراوانی و مدت استمرار عمل افشا کردن؛ ۳) عمق - یعنی درجه تعلق به عمل افشا کردن اطلاعات با نیت، صداقت و دقت کاربر ارائه می شود (گرین و همکاران، ۲۰۰۶). خودافشایی به سهولت شناسایی یک کاربر به منزله فردی حقیقی در اینترنت

1. Young & de Abreu

2. Huang

3. Greene

و میزان اطلاعاتی که یک کاربر تصمیم به افشای آنها به دیگران دارد، اشاره دارد (جوینسن<sup>۱</sup>، ۲۰۰۱). همه شبکه‌های اجتماعی براساس به اشتراک گذاشتن اطلاعات شخصی استوارند و اغلب اعضای خود را به خود افشایی و خودنمایی با تشکیل پروفایل‌های شخصی و ارسال عکسها و مطالب برگزیده دعوت می‌کنند (لدبتر<sup>۲</sup> و همکاران، ۲۰۱۱). عوامل مرتبط با خود افشایی کدام اند و چرا افراد تصمیم می‌گیرند که اطلاعات شخصی خود را در شبکه‌های اجتماعی از جمله فیس‌بوک افشا کنند؟ بسیاری از پژوهشها با اتخاذ دیدگاهی اجتماعی-روان‌شناختی بر ویژگیهای کاربردی که می‌توانند تأثیری مثبت یا منفی روی خود افشایی مجازی داشته باشند، متمرکز شده‌اند (کراسنوا<sup>۳</sup> و همکاران، ۲۰۰۹).

بر اساس مبانی نظری و نتایج پژوهشهای گوناگون، مشخص است که تجربه قلدری و قربانی سایبری یک پدیده چند علیتی است و عوامل متعددی ممکن است در بروز این مشکل دخیل باشد. در زمینه نقش اعتیاد به اینترنت و خود افشایی بر خط در پیش بینی قلدری و قربانی سایبری، پژوهشها نیازمند توجه بیشتریند، از این رو می‌توان گفت که بررسی نقش این دو متغیر ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به مسائل مطرح شده و پیشینه پژوهشی سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که آیا اعتیاد به اینترنت و خود افشایی بر خط نقشی معنادار در تجربه قلدری و قربانی سایبری دارد؟

## روش پژوهش

روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر همه دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهرستان رشتخوار (۱۵۴۶ دختر و ۱۴۵۴ پسر) واقع در استان خراسان رضوی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۲۵۴ نفر برآورد شد که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای از میان دانش‌آموزان مناطق شهری و روستایی انتخاب شدند. به دلیل مخدوش بودن تعدادی از پرسشنامه‌ها تعداد ۲۴۶ نفر (۱۶۰ دختر و ۸۶ پسر) وارد تجزیه و تحلیل شدند. شیوه اجرای پژوهش به این صورت بود که ابتدا از میان مدارس ۱۶ مدرسه (۹ دخترانه و ۷ پسرانه) به‌طور تصادفی انتخاب شدند و در نهایت از میان پایه‌های تحصیلی اول تا سوم پرسشنامه‌های پژوهش به روش تصادفی اجرا شد. به این صورت که پس از کسب اجازه از معلمان هر کلاس در وقت پایانی کلاسها توضیحاتی درباره هدف پژوهش و گمنام بودن افراد شرکت‌کننده داده شد و به دانش‌آموزان گفته شد که هر زمان که مایل باشند حق خروج از کلاس و پژوهش را دارند. معیارهای ورود عبارت بودند از دانش‌آموز دوره متوسطه دوم بودن، استفاده ممتد از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در شش ماه گذشته و عدم ابتلا به اختلالات حاد روانپزشکی که در صورت تخطی از این موارد، از مطالعه کنار گذاشته می‌شدند. همچنین، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها

1. Joinson
2. Ledbetter
3. Krasnova

از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و ضریب رگرسیون همزمان با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد.

## ابزار پژوهش

● پرسشنامه تجربه قلدری - قربانی سایبری<sup>۱</sup>: (CBVEQ) این پرسشنامه را آنتونیادو<sup>۲</sup> و همکاران در سال ۲۰۱۶ به منظور بررسی تجربه قلدری - قربانی سایبری طراحی کرده اند. شیوه نمره گذاری آزمون به روش لیکرت پنج درجه ای (۱ = هرگز تا ۵ = هر روز) است. پرسشنامه دارای دو عامل قربانی سایبری و قلدری سایبری و هر کدام دارای ۱۲ آیتم است. آنتیادو و همکاران (۲۰۱۶) روایی محتوایی آزمون را تأیید کردند. همچنین آنان پایایی خرده مقیاسها را به ترتیب ۸۹ درصد برای قربانی سایبری و ۸۰ درصد برای قلدری سایبری گزارش کردند. یافته های بشرپور و زردی (۱۳۹۸) برای بررسی روایی و پایایی داخلی در ایران نشان داده است که ضریب آلفای کرونباخ برای عامل قلدری سایبری، قربانی سایبری و برای کل مقیاس به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۸ و ۰/۷۹ است. شاخصهای تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که این مدل از برازشی مناسب برخوردار است و در نتیجه می توان گفت که این مقیاس ابزار مناسبی برای ارزیابی رفتار قلدری سایبری و قربانی سایبری در جمعیت نوجوانان است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای دو بعد قلدری، قربانی و کل مقیاس به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۴ و ۰/۷۸ به دست آمده است.

● پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ<sup>۳</sup>: پرسشنامه استاندارد اعتیاد به اینترنت را یانگ در سال ۱۹۹۸ طراحی کرده و دارای ۲۰ ماده است. این پرسشنامه فاقد زیرمقیاس و تک عاملی است و برای سنجش میزان وابستگی افراد به کار با اینترنت یا کامپیوتر تهیه شده است. این پرسشنامه شامل ۲۰ سوال است که براساس طیف لیکرت (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) نمره گذاری شده است و آلفای کرونباخ به دست آمده توسط وی بالای ۷۰ درصد می باشد. یو<sup>۴</sup> و همکاران (۲۰۰۴) ضریب آلفای کرونباخ را بیش از ۹۰ درصد به دست آورده اند. وانگ<sup>۵</sup> و همکاران (۲۰۰۳) نیز ضریب آلفای کرونباخ ۹۰ درصد را گزارش کرده اند. در ایران قاسم زاده و همکاران (۱۳۸۶) آلفای کرونباخ ۸۸ درصد و درگاهی (۱۳۸۶) نیز ضریب پایایی این پرسشنامه را ۸۹ درصد به دست آورده اند (سپهریان و جوکار، ۱۳۹۱). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس ۰/۸۸ به دست آمده است.

1. Cyber-Bullying/Victimization Experiences Questionnaire
2. Antoniadou
3. Young Internet Addiction Test
4. Yoo
5. Whang

● پرسشنامه خودافشایی آنلاین<sup>۱</sup> والکنبرگ و پیتر<sup>۲</sup>: این پرسشنامه را والکنبرگ و پیتر در سال ۲۰۰۷ طراحی کرده‌اند و ۹ آیتم دارد که در طیف چهار درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم نمره‌دهی می‌شود. پرسشنامه دارای دو عامل سطح ارتباطات برخط با ۴ آیتم و عمق ارتباطات برخط با ۵ آیتم است. وانگ<sup>۳</sup> و همکاران (۲۰۱۱)، روایی آزمون را تأیید کرده‌اند. همچنین پایایی آزمون در پژوهش آنان ۷۴ درصد به دست آمده است. در ایران اسدی و قاسمی‌نژاد (۱۳۹۷) روایی محتوایی آزمون را تأیید کرده و پایایی آزمون را براساس ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۷۰ درصد برآورد کرده‌اند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای دو بعد سطح ارتباطات برخط و عمق ارتباطات برخط و کل مقیاس به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۵ و ۰/۷۹ به دست آمده است.

### یافته‌ها

در این بخش یافته‌های توصیفی و استنباطی ارائه شده و داده‌های به دست آمده از ۲۴۶ نفر از گروه نمونه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. پیش از ارائه یافته‌ها، خلاصه‌ای از ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه آماری ارائه می‌شود. نمونه آماری پژوهش ۱۶۰ دانش‌آموز دختر (۶۵ درصد) و ۸۶ دانش‌آموز پسر (۳۵ درصد) بودند. در این گروه ۱۱۶ نفر (۴۰ درصد) بین ۱۴ تا ۱۶ سال و ۱۳۰ نفر (۶۰ درصد) بین ۱۶ تا ۸ سال داشتند.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی افراد نمونه در متغیرهای مورد بررسی (N=۲۴۶)

| متغیرها                     | میانگین | انحراف معیار | حد پایین | حد بالا | آلفای کرونباخ |
|-----------------------------|---------|--------------|----------|---------|---------------|
| تجربه قلدری - قربانی سایبری | ۴۱/۴۷   | ۲۸/۰۳۵       | ۱۴       | ۱۲۰     | ۰/۷۹۹         |
| اعتیاد به اینترنت           | ۳۹/۱۲   | ۲۴/۷۱۹       | ۲        | ۱۰۰     | ۰/۷۳۷         |
| خودافشایی برخط              | ۱۹/۰۷   | ۱۲/۰۷۲       | ۰        | ۶۲      | ۰/۹۰۴         |

نتایج جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که میانگین (انحراف استاندارد) تجربه قلدری - قربانی سایبری ۴۱/۴۷ (۲۸/۰۳۵)، میانگین (انحراف استاندارد) اعتیاد به اینترنت ۳۹/۱۲ (۲۴/۷۱۹) و میانگین (انحراف استاندارد) خودافشایی برخط ۱۹/۰۷ (۱۲/۰۷۲) بوده است.

برای بررسی رابطه میان متغیرهای پژوهش و میزان پیش‌بینی پذیری قلدری - قربانی سایبری

1. Online Self-Disclosure Scale
2. Valkenburg & Peter
3. Wang

براساس متغیرهای اعتیاد به اینترنت و خودافشاگری برخط آزمونهای همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون همزمان به کار گرفته شدند. پیش از اجرای این آزمونها، نرمال بودن توزیع متغیرها بررسی شد. برای آزمون نرمال بودن متغیرها، از آزمون کولموگروف اسمیرنوف و لوین استفاده شد که در آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای متغیرهای تجربه قلدری - قربانی سایبری، اعتیاد اینترنتی و خودافشایی برخط سطح معناداری به ترتیب ۰/۰۸، ۰/۰۶ و ۰/۰۷ و برای این متغیرها در آزمون لوین هم به ترتیب سطح معناداری ۰/۳۴، ۰/۳۲ و ۰/۵۴ به دست آمد که نشان از نرمال بودن داده هاست. با توجه به معنادار نبودن نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف و لوین مشخص شد که متغیرهای پژوهش از توزیع نرمالی برخوردارند و شرایط برای اجرای آزمونهای پارامتریک فراهم است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش ( $p < 0/01$ )

| متغیر                   | ۱     | ۲     | ۳     | ۴     | ۵     | ۶     | ۷ |
|-------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|---|
| ۱ قلدری - قربانی سایبری | ۱     |       |       |       |       |       |   |
| ۲ بعد قلدری سایبری      | ۰/۸۳۰ | ۱     |       |       |       |       |   |
| ۳ بعد قربانی سایبری     | ۰/۸۱۰ | ۰/۷۹۹ | ۱     |       |       |       |   |
| ۴ اعتیاد به اینترنت     | ۰/۶۳۰ | ۰/۴۶۸ | ۰/۴۶۹ | ۱     |       |       |   |
| ۵ خودافشاگری برخط       | ۰/۵۹۸ | ۰/۴۲۲ | ۰/۴۷۴ | ۰/۷۴۰ | ۱     |       |   |
| ۶ خودافشایی سطحی        | ۰/۴۹۰ | ۰/۳۵۷ | ۰/۳۹۵ | ۰/۵۶۰ | ۰/۸۴۰ | ۱     |   |
| ۷ خودافشایی عمیق        | ۰/۴۸۰ | ۰/۳۰۹ | ۰/۳۱۸ | ۰/۵۲۰ | ۰/۷۹۹ | ۰/۸۶۰ | ۱ |

همه متغیرها در سطح  $p > 0/01$  معنادار بودند.

در بررسی رابطه میان متغیرهای پژوهش، نتایج جدول شماره ۲ نشان می دهد که اعتیاد به اینترنت با ضریب همبستگی ۰/۶۳۰ و خودافشاگری برخط و مقیاسهای آن یعنی بعد خودافشایی سطحی و بعد خودافشایی عمیق به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۵۹۸، ۰/۴۹۰ و ۰/۴۸۰ با قلدری - قربانی سایبری رابطه معنادار مثبت دارند. همچنین، اعتیاد به اینترنت با ضریب همبستگی ۰/۴۶۸ و خودافشاگری برخط و مقیاسهای آن یعنی بعد خودافشایی سطحی و بعد خودافشایی عمیق به ترتیب با ضریب همبستگی ۰/۴۲۲، ۰/۳۵۷ و ۰/۳۰۹ با بعد قلدری سایبری رابطه معنادار مثبت دارند. همچنین اعتیاد به اینترنت با ضریب همبستگی ۰/۴۶۹ و خودافشاگری برخط و مقیاسهای آن یعنی بعد خودافشایی

سطحی و بعد خودافشایی عمیق به ترتیب با ضریب همبستگی  $0/474$ ،  $0/395$  و  $0/318$  با بعد قربانی سایبری رابطه معنادار مثبت دارند. برای تعیین سهم اعتیاد به اینترنت و خودافشایی بر خط در پیش‌بینی متغیرهای قربانی و قلدری سایبری از تحلیل رگرسیون همزمان استفاده شده است. نتایج جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که آزمون تحلیل واریانس معنادار بوده ( $F=306/430$ ؛  $R^2=0/366$ ) و  $p<0/001$  و ۳۶ درصد از واریانس تجربه قلدری سایبری براساس اعتیاد به اینترنت تبیین می‌شود. همچنین، ضرایب رگرسیونی محاسبه شده حکایت از آن دارد که اعتیاد به اینترنت توانسته است با مقدار  $(beta=0/342)$  تجربه قلدری سایبری را به‌طور معناداری پیش‌بینی کند.

جدول ۳. پیش‌بینی قلدری سایبری بر اساس اعتیاد به اینترنت

| مدل               | R     | R'    | F       | P     | B     | S.E   | beta  | t      | P     |
|-------------------|-------|-------|---------|-------|-------|-------|-------|--------|-------|
| مقدار ثابت        |       |       |         |       | ۲/۴۱۹ | ۱/۲۲۶ | -     | ۱/۹۷۲  | ۰/۰۰۱ |
| اعتیاد به اینترنت | ۰/۴۶۸ | ۰/۳۶۶ | ۳۰۶/۴۳۰ | ۰/۰۰۱ | ۰/۴۲۲ | ۹/۸۸  | ۰/۳۴۲ | ۱۷/۵۰۵ | ۰/۰۰۱ |

نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که آزمون تحلیل واریانس معنادار است ( $F=91/08$ ؛  $R^2=0/336$ ) و ۳۳ درصد از واریانس تجربه قربانی سایبری براساس اعتیاد به اینترنت تبیین می‌شود. همچنین، ضرایب رگرسیونی محاسبه شده حکایت از آن دارد که اعتیاد به اینترنت توانسته است با مقدار  $(beta=0/321)$  تجربه قربانی سایبری را به‌طور معناداری پیش‌بینی کند.

جدول ۴. پیش‌بینی قربانی سایبری بر اساس اعتیاد به اینترنت

| مدل               | R     | R'    | F       | P     | B     | S.E   | beta  | t      | P     |
|-------------------|-------|-------|---------|-------|-------|-------|-------|--------|-------|
| مقدار ثابت        |       |       |         |       | ۴/۱۲۸ | ۲/۱۰۶ | -     | ۱/۹۶۰  | ۰/۰۰۱ |
| اعتیاد به اینترنت | ۰/۴۶۴ | ۰/۳۳۶ | ۴۳۸/۴۳۸ | ۰/۰۰۱ | ۰/۵۵۶ | ۰/۰۴۶ | ۰/۳۲۱ | ۲۰/۹۳۹ | ۰/۰۰۱ |

نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که آزمون تحلیل واریانس معنادار است ( $F=316/169$ ؛  $R^2=0/344$ ) و ۳۴ درصد از واریانس تجربه قلدری سایبری براساس خودافشایی بر خط تبیین می‌شود. همچنین، ضرایب رگرسیونی محاسبه شده حکایت از آن دارد که خودافشایی بر خط توانسته است با مقدار  $(beta=0/312)$  تجربه قلدری سایبری را به‌طور معناداری پیش‌بینی کند.

#### جدول ۵. پیش بینی قلدری سایبری بر اساس خودافشایی برخط

| مدل              | R     | R'    | F       | P     | B     | S.E     | beta  | t      | P     |
|------------------|-------|-------|---------|-------|-------|---------|-------|--------|-------|
| مقدار ثابت       |       |       |         |       | ۲/۸۳۶ | ۱/۱۹۰   | -     | ۲/۳۸۴  | ۰/۰۰۱ |
| خودافشایی آنلاین | ۰/۴۲۲ | ۰/۳۴۴ | ۳۱۶/۱۶۹ | ۰/۰۰۱ | ۰/۴۳۴ | ۹/۷۹۸۹۹ | ۰/۳۱۲ | ۱۷/۷۸۱ | ۰/۰۰۱ |

نتایج جدول شماره ۶ نشان می دهد که آزمون تحلیل واریانس معنادار است ( $R^2=0/312$ )؛  $F=457/383$ ؛  $p<0/001$  و ۳۱ درصد از واریانس تجربه قلدری سایبری بر اساس خودافشایی برخط تبیین می شود. همچنین، ضرایب رگرسیونی محاسبه شده حکایت از آن دارد که خودافشایی برخط توانسته است با مقدار ( $\beta=0/284$ ) تجربه قربانی سایبری را به طور معناداری پیش بینی کند.

#### جدول ۶. پیش بینی قربانی سایبری بر اساس خودافشایی برخط

| مدل              | R     | R'    | F       | P     | B     | S.E   | beta  | t      | P     |
|------------------|-------|-------|---------|-------|-------|-------|-------|--------|-------|
| مقدار ثابت       |       |       |         |       | ۴/۹۶۴ | ۲/۰۳۳ | -     | ۲/۴۴۲  | ۰/۰۰۱ |
| خودافشایی آنلاین | ۰/۴۷۴ | ۰/۳۱۲ | ۴۵۷/۳۸۳ | ۰/۰۰۱ | ۰/۳۴۱ | ۱۶/۷۴ | ۰/۲۸۴ | ۲۱/۳۸۷ | ۰/۰۰۱ |

### بحث و نتیجه گیری

این تحقیق با هدف بررسی رابطه میان اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط با تجربه قلدری - قربانی سایبری در دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان رشتخوار انجام شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط با قربانی و قلدری سایبری رابطه ای معنادار دارند. این نتایج نشان می دهد که هر چه اعتیاد به اینترنت و خودافشایی برخط دانش آموزان بالاتر باشد به همان نسبت تجربه قربانی و قلدری سایبری آنها بیشتر می شود. این یافته با نتایج حاصل از پژوهشهای شمس‌ی زاده و همکاران (۱۴۰۰)، اسدی و قاسمی نژاد (۱۳۹۷)، توسلی و جلالوند (۱۳۹۴)، آنااسیادس<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۱۶)، گامز - گوادیس<sup>۲</sup> و همکاران (۲۰۱۶) و کوآ و همکاران (۲۰۰۹) همخوانی دارد. در تبیین این یافته با توجه به مبانی

1. Athanasiades
2. Gámez-Guadix
3. Ko

نظری و نظریه‌ها، می‌توان بیان داشت که اعتیاد به اینترنت نوعی اختلال کنترل تکانه محسوب می‌شود که با استفاده بیش از حد از اینترنت و فضای مجازی همراه است؛ به طوری که توانایی فرد در کنترل استفاده از اینترنت محدود می‌شود و در عملکرد فرد در حوزه‌های مختلف زندگی فردی، خانوادگی، اجتماعی، تحصیلی و شغلی اختلال ایجاد می‌شود و با اضطراب، افسردگی، احساس تنهایی و سایر علائم و نشانه‌های آسیب‌شناسی روانی از جمله قربانی و قلدری سایبری همراه است. برخی از پژوهشها نشان داده‌اند که استفاده افراطی از اینترنت در حد اعتیاد به آن سبب بروز بسیاری از واکنشهای جانبی مانند افسردگی، اضطراب، خصومت و پرخاشگری، حساسیت میان - فردی، روانپریشی، عدم انرژی و مشکلات سازگاری اجتماعی می‌شود. قلدری و قربانی سایبری یکی از عوارض اعتیاد به اینترنت به شمار می‌آیند و شامل رفتار هدفداری است که در جهت تحقیر و یا تضعیف شخصیت دیگران و آسیب رساندن به آنها صورت می‌گیرد. مشکل دیگر در اعتیاد به اینترنت، نوعی احساس گناه درباره استفاده از شبکه‌های اجتماعی و دروغ گفتن به دوستان درباره وقت صرف شده و پنهان نگهداشتن آن از دیگران است. این افراد در حالی که می‌دانند کارشان از نظر اجتماعی موردپسند نیست، نمی‌توانند آن را متوقف کنند، چرا که خود به خود، به خودارزشی کمتر و در نتیجه نشانه‌های اختلال روانی بیشتر می‌انجامد و رفتارهای پرخاشگرانه را افزایش می‌دهد.

یافته‌ها همچنین نشان دادند که خودافشایی بر خط و مقیاسهای آن یعنی خود افشایی سطحی و خود افشایی عمیق ارتباطی معنادار با قلدری و قربانی سایبری دارند. نتایج این پژوهش با نتایج یافته‌های اسدی و قاسمی‌نژاد (۱۳۹۷)، کراسنوا و ولتری<sup>۱</sup> (۲۰۱۱)، کراسنوا و همکاران (۲۰۱۰) و وانگ و همکاران (۲۰۱۱) همسوست. در تبیین این یافته نیز با توجه به نظریه‌ها و پژوهشهای انجام شده، می‌توان نتیجه گرفت که افشاگری بر خط دیگر عامل مؤثر بر افزایش قلدری سایبری، در برگیرنده اطلاعاتی در مورد خود است که به صورت طبیعی هر کس می‌تواند آن را در بخش پنهان خود نگهدارد. در روند قلدری، فرد از روی عمد و به منظور تخریب روابط فرد قربانی با همسالان است و فرد قلدر شایعات و سخنان بی‌اساسی را در مورد فرد قربانی در میان همسالان منتشر می‌کند و عمداً او را از گروه‌های دوستی حذف می‌کند و به آبرو و اعتبار قربانی صدمه وارد می‌کند که این عوامل در بستر اینترنت با افشاگری بر خط می‌تواند همراه باشد. به عبارت دیگر، یکی از انواع جدید قلدری کردن قلدری سایبری است که فرد قلدر به وسیله انتشار پیامکها و ایمیلها برای فرد قربانی مشکلاتی ایجاد می‌کند. قلدری سایبری همانند پرخاشگری رابطه‌ای که بدون وسایل الکترونیک اعمال می‌شود، غالباً با شایعه پراکنی و نشر اکاذیب علیه قربانی همراه است که در ارتباط میان افشاگری بر خط و قلدری سایبری

1. Krasnova & Veltri

خود را نشان می دهد. اینترنت دارای قابلیت های متعدد و پرهیجانی است و به کاربران خود این اجازه را می دهد که برنامه های متنوع و جدید، طرح موضوع های شگفت انگیز و پرتحرک، خلق صحنه های اعجاب آور، اطلاعات جدید و غیره را در اختیار داشته باشند، در نتیجه افرادی که از هیجان خواهی بالا برخوردارند، برای ارضای این نیاز خود بیشتر به سمت اینترنت و شبکه های اجتماعی گرایش پیدا می کنند. همچنین این یافته پژوهش را می توان چنین تبیین کرد که با افزایش اطلاعات خصوصی در فضای مجازی فرد مورد سوءاستفاده قرار می گیرد و با قربانی شدن در مقابل قلدری دیگران زمینه قلدری در او به وجود می آید. نتایج پژوهش السگاف و نیلسون<sup>۱</sup> (۲۰۱۴)، نشان داد که افراد تنها بیش تر از افراد اجتماعی اطلاعات شخصی و خویشاوندی خود را فاش می کنند و افرادی که بیشتر اجتماعی اند نسبت به افراد تنها نظرات و دیدگاه های بیشتری را در فضای واقعی ابراز می کنند. بنابراین مشخص می شود که این افراد به دلیل افزایش خودافشایی زمینه لازم قلدری و قربانی شدن را فراهم می کنند. فعالیتهای برخط علائم و سرنخهایی مانند صدا، تصویر و هیجان را نسبت به روابط رو در رو کاهش می دهد. این عامل سبب می شود که این افراد اطلاعات خصوصی خود را به میزان بیش تر و با صمیمیتی بیش تر افشا کنند (گرین<sup>۲</sup> و همکاران، ۲۰۱۶).

از محدودیتهای این پژوهش می توان به رابطه ای بودن و استفاده از پرسشنامه خودگزارشی و عدم کشف رابطه علت و معلولی میان متغیرها و همچنین به جامعه مورد مطالعه آن اشاره کرد که تنها از دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهرستان رشتخوار نمونه گیری و انتخاب شده بود. با توجه به تنوع فرهنگی در جامعه ایرانی، باید در تعمیم آن به همه دانش آموزان و نوجوانان ایرانی احتیاط کرد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهاد می شود که متغیرهای پژوهش در نمونه های بزرگ تر و روی گروه های بالینی از دانش آموزان و نوجوانان درگیر در مشکلات اعتیادی و رفتارهای سایبری مشکل زا اجرا شود تا اطلاعات دقیق تری در این زمینه کسب شود تا بتوان ساز و کارهایی مختص به این گروه تهیه نمود و در جهت کاهش آن تلاش کرد. همچنین پیشنهاد می شود که پژوهشگران در مطالعات آتی با تکیه بر یافته های مطالعه حاضر و نقش معنادار اعتیاد به اینترنت و خودافشایی آنلاین در پیش بینی قلدری/ قربانی سایبری در دانش آموزان، به طراحی برنامه های آموزشی توانمندسازی نوجوانان در سطح مدارس و خانواده ها اقدام کنند. همچنین، در سطح کاربردی پیشنهاد می شود با تهیه بروشور و کتابچه های علمی، قلدری و قربانی سایبری به دانش آموزان و نوجوانان معرفی شود تا آنها با به کارگیری محتوای این آموزش، برای عدم گرفتار شدن خود به قلدری/ قربانی سایبری گامی عملی بردارند. همچنین، با توجه به اهمیت برخورد با آن در مدارس

1. Al-Saggaf & Nielsen

2. Green

و برای بهبود کارایی دانش آموزان، به دست اندرکاران و مدیران آموزش و پرورش توصیه می‌شود که برنامه آموزش و معرفی قلدری/ قربانی سایبری را یکی از سرفصلهای آموزش به دانش آموزان قرار دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود که سازمانهای ذی ربط با توجه به برجسته بودن خطرات سایبری در دنیای امروزی، برنامه‌هایی مانند سخنرانی، کارگاه و جلسات آموزش ویژه معرفی معضله‌های دنیای سایبری برگزار کنند. علاوه بر آن با توجه به اهمیت آموزش خطرات شبکه‌های مجازی و دنیای سایبری پیشنهاد می‌شود که در رسانه‌های آموزشی، اجتماعی و ارتباطی نیز به این مهم بپردازند و در حکم فعالیتی ملی به آن توجه کنند تا عموم دانش آموزان و نوجوانان، تغییرات لازم را در خود در استفاده درست از دنیای مجازی و سایبری به عمل آورند.

### تشکر و قدردانی

نویسندگان این پژوهش مراتب تشکر و قدردانی خود را از همه دانش آموزانی که در پژوهش حاضر شرکت کرده‌اند، اعلام می‌دارند.

اسدی، سید محمدرضا و قاسمی نژاد، محمدعلی. (۱۳۹۷). نقش اعتیاد به اینترنت و خودافشایی آنلاین در پیش‌بینی آزارگری سایبری در دانش‌آموزان. *روان‌شناسی مدرسه*، ۷ (۳)، ۷-۲۲.

DOI: 10.22098/JSP.2018.726

بشرپور، سجاد و زردی، بهمن. (۱۳۹۸). خصوصیات روان‌سنجی مقیاس تجربه قلدری-قربانی سایبری در دانش‌آموزان. *روانشناسی مدرسه*، ۸ (۱)، ۴۳-۵۷.

DOI: 10.22098/JSP.2019.795

بشیریان، سعید؛ خارقانی مقدم، سیده ملیکا؛ بنده الهی، خدیجه؛ شیرمحمدی، نسرین؛ بشارتی، فرشته و ملک‌پور، فاطمه. (۱۴۰۱). اعتیاد به اینترنت و مهارت‌های ارتباطی دانش‌جویان: کاربردی از تئوری حمایت اجتماعی. *مجله پرستاری و مامایی*، ۲۰ (۴)، ۲۶۸-۲۵۸.

DOI: 10.52547/UNMF.20.4.258

توسلی، افسانه و جلالوند، انسبه. (۱۳۹۴). استفاده از اینترنت و تمایل به خوداظهاری (مطالعه موردی دانش‌جویان دختر یکی از دانشگاه‌های شهر تهران. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۳ (۴)، ۹۵-۱۲۲.

DOI: 10.22051/JWSPS.2015.2242

حائری، هایده؛ بشردوست، سیمین و صابری، هائیده. (۱۴۰۰). پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان نوجوان بر اساس افسردگی و شخصیت خودشیفته با در نظر گرفتن نقش میانجیگری خودافشایی. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۲۲ (۱)، ۱۷-۲۹.

Doi: 10.30486/JSRP.2020.1903396.2664

سپهریان، فیروزه و جوکار، لیلان. (۱۳۹۱). ارتباط اعتیاد به اینترنت با اضطراب در تیپ‌های شخصیتی نوع A و B. *مجله پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۲ (۲)، ۱۷-۳۰.

سلمانی گلیان، سینا. (۱۴۰۱). تاثیر اعتیاد به اینترنت بر نوجوانان. *اولین کنفرانس روانشناسی، علوم تربیتی، علوم اجتماعی و علوم انسانی*، لیدز، انگلستان، دبیرخانه دائمی کنفرانس.

شمسی‌زاده، الهام؛ افتخار صغادی، زهرا؛ جابریوند، حمدالله؛ بختیارپور، سعید و مکوندی، بهنام. (۱۴۰۰). پیش‌بینی قلدری سایبری در دانش‌آموزان تیزهوش بر اساس کیفیت ارتباط با والدین با نقش میانجی اعتیاد به تلفن هوشمند. *مجله پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده*، ۹ (۱)، ۲۲۹-۲۵۱.

قاسم‌زاده، لیلی؛ شهرآرای، مهرناز و مرادی، علیرضا. (۱۳۸۶). بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت در دختران معتاد و غیرمعتاد به اینترنت در متغیرهای تنهایی، عزت نفس و مهارت‌های اجتماعی. *روانشناسی معاصر*، دو فصلنامه انجمن روانشناسی ایران، ۲ (۱)، ۳۲-۴۰.

Al-Saggaf, Y., & Nielsen, S. (2014). Self-disclosure on Facebook among female users and its relationship to feelings of loneliness. *Computers in Human Behavior*, 36, 460-468.

<https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.04.014>

Antoniadou, N., Kokkinos, C. M., & Markos, A. (2016). Development, construct validation and measurement invariance of the Greek cyber-bullying/victimization experiences questionnaire CBVEQ-G). *Computers in Human Behavior*, 65, 380-390.

<https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.08.032>

Athanasiasdes, C., Baldry, A. C., Kamariotis, T., Kostouli, M., & Psalti, A. (2016). The «net» of the Internet: Risk factors for cyberbullying among secondary-school students in Greece. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 301-317. <https://doi.org/10.1007/s10610-016-9303-4>

Bayat, M., Shahbazi, R., Soraya, K., Mahboob, M., Didar, F., & Badrkhani, S. (2019). Prevalence of

- traditional and cyber bullying among 12th grade students in Ardabil. In *2nd National Conference on Social Injuries*, Ardabil2019.
- Del Rey, R., Casas, J. A., Ortega, R. (2016). Impact of the ConRed program on different cyberbullying roles. *The Journal of Aggressive Behavior*, 42(2), 123-135. doi: 10.1002/ab.21608
- Gámez-Guadix, M., Borrajo, E., & Almendros, C. (2016). Risky online behaviors among adolescents: Longitudinal relations among problematic Internet use, cyberbullying perpetration, and meeting strangers online. *Journal of Behavioral Addictions*, 5(1), 100-107. doi: 10.1556/2006.5.2016.013
- Green, T., Wilhelmsen, T., Wilmots, E., Dodd, B., & Quinn, S. (2016). Social anxiety, attributes of online communication and self-disclosure across private and public Facebook communication. *Computers in Human Behavior*, 58, 206–213. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.12.066>
- Greene, K., Derlega, V. J., & Mathews, A. (2006). Self-disclosure in personal relationships. In A. L. Vangelisti & D. Perlman (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 409-427). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511606632.023>
- Harris, J. S., Stewart, D. G., Krzyzaniak, S. L., Charuhas, J. P., Moon, K. C., Holdren, A. L., ... Joy, S. A. (2017). Binge drinking despite consequences: The role of psychological dysregulation. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 26(2), 103–110. <https://doi.org/10.1080/1067828X.2016.1222979>
- Huang, X.-q., Li, M.-c., & Tao, R. (2010). Treatment of internet addiction. *Current Psychiatry Reports*, 12(5), 462-470. doi: 10.1007/s11920-010-0147-1
- Joinson, A. N. (2001). Self-disclosure in computer-mediated communication: The role of self-awareness and visual anonymity. *European Journal of Social Psychology*, 31(2), 177-192.
- Kim, S., Colwell, S. R., Kata, A., Boyle, M. H., & Georgiades, K. (2017). Cyberbullying victimization and adolescent mental health: Evidence of differential effects by sex and mental health problem type. *Journal of Youth and Adolescence*, 1-12. doi: 10.1007/s10964-017-0678-4
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Liu, S. C., Huang, C. F., & Yen, C. F. (2009). The associations between aggressive behaviors and Internet addiction and online activities in adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 44(6), 598-605. doi: 10.1016/j.jadohealth.2008.11.011
- Krasnova, H., Kolesnikova, E., & Guenther, O. (2009). "It won't happen to me!": Self-disclosure in online social networks. In *AMCIS 2009 proceedings* (Article 343). AIS. <http://aisel.aisnet.org/amcis2009/343>
- Krasnova, H., Spiekermann, S., Koroleva, K., & Hildebrand, T. (2010). Online social networks: Why we disclose. *Journal of Information Technology*, 25(2), 109-125. <https://doi.org/10.1057/jit.2010.6>
- Krasnova, H., & Veltri, N. (2011). Behind the curtains of privacy calculus on social networking sites: The study of Germany and the USA. In *Proceedings of 10th International Conference on Wirtschaftsinformatik (WI 2011)*, Zürich, Switzerland (pp. 891-900).
- Kwan, I., Dickson, K., Richardson, M., MacDowall, W., Burchett, H., Stansfield, C., ... Thomas, J. (2020). Cyberbullying and children and young people's mental health: A systematic map of systematic reviews. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 23(2), 72-82. doi: 10.1089/cyber.2019.0370
- Ledbetter, A. M., Mazer, J. P., DeGroot, J. M., Meyer, K. R., Mao, Y., & Swafford, B. (2011). Attitudes toward online social connection and self-disclosure as predictors of Facebook communication and relational closeness. *Communication Research*, 38(1), 27-53. <https://doi.org/10.1177/0093650210365537>
- Li, L., Chen, X., & Li, H. (2020). Bullying victimization, school belonging, academic engagement and achievement in adolescents in rural China: A serial mediation model. *Children and Youth*

- Services Review*, 113, Article 104946. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.104946>
- Paez, G. R. (2020). School safety agents' identification of adolescent bullying. *Children and Youth Services Review*, 113(7), 104-109. DOI: 10.1016/j.childyouth.2020.104942
- Shader, T. M., & Beauchaine, T. P. (2020). Emotion dysregulation and externalizing spectrum disorders. In T. P. Beauchaine, & S. E. Crowell (Eds.), *The Oxford handbook of emotion dysregulation* (pp. 237-247). Oxford University Press.
- Shapka, J. D., & Maghsoudi, R. (2017). Examining the validity and reliability of the cyber-aggression and cyber-victimization scale. *Computers in Human Behavior*, 69, 10-17. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.12.015>
- Sorgi, K. M., Ammerman, B. A., Cheung, J. C., Fahlgren, M. K., Puhalla, A. A., & McCloskey, M. S. (2020). Relationships between non-suicidal self-injury and other maladaptive behaviors: Beyond difficulties in emotion regulation. *Archives of Suicide Research*, 24(1), 1-22.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Preadolescents' and adolescents' online communication and their closeness to friends. *Developmental Psychology*, 43(2), 267-277. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.43.2.267>
- Wang, J. L., Jackson, L. A., & Zhang, D. J. (2011). The mediator role self-disclosure moderator roles of gender and social anxiety in the relationship between Chinese adolescents' online communication and their real-world social relationships. *Computers in Human Behavior*, 27(6), 2161-2168. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2011.06.010>
- Whang, L. S., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over user's psychological profiles: A behavior sampling analysis on internet addiction. *Cyber Psychology and Behavior*, 6(2), 143-150. Doi: 10.1089/109493103321640338
- Yoo, H. J., Cho, S. C., Ha, J., Yune, S. K., Kim, S. J., Hwang, J., ... Lyoo, I. K. (2004). Attention deficit hyperactivity symptoms and Internet addiction. *Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 58(5), 487-494. doi: 10.1111/j.1440-1819.2004.01290.x
- Young, K. S. (1998). *Internet Addiction Test (IAT)* [Database record]. APA PsycTests. <https://doi.org/10.1037/t41898-000>
- Young, K. S., & de Abreu, C. N. (Eds.). (2011). *Internet addiction: A handbook and guide to evaluation and treatment*. John Wiley & Sons, Inc.

## Investigating the Relationship between Internet Addiction, Online Self-Disclosure, and Cyberbullying-Victimization Experiences among Secondary School Students

■ F. Edalatkhah<sup>1</sup> ■ J. Shabani, Ph.D.<sup>2\*</sup>

### Abstract

This study was undertaken to investigate the relationship between internet addiction and online self-disclosure with the experience of cyberbullying-victimization among upper secondary school students in Roshtkhar County, Khorasan Razavi Province. The research follows a descriptive-correlational design. The statistical population comprised 3,000 students enrolled during the second semester of the 2021-2022 academic year. Based on the Morgan Table, a sample of 246 students was selected using cluster sampling. Data collection instruments included the Cyberbullying-Victimization Questionnaire (Antoniadou et al., 2016), the Young Internet Addiction Test (1996), and the Online Self-Disclosure Scale (Valkenburg & Peter, 2007). Data were analyzed using Pearson correlation coefficients and simultaneous regression analysis via SPSS version 26. The results indicated a significant relationship between internet addiction, online self-disclosure, and cyberbullying-victimization among students. Specifically, internet addiction predicted 34% of the variance in cyberbullying and 32% in cyber-victimization. Online self-disclosure predicted 31% of the variance in cyberbullying and 28% in cyber-victimization. These findings highlight the critical role of internet addiction and online self-disclosure as predictors of cyberbullying and victimization. The results offer significant implications for professionals and families who play a vital role in managing digital environments.

**Keywords:** Internet addiction, online self-disclosure, cyberbullying, cyber-victimization

**Date received:** Jan. 3, 2024

**Date accepted:** May 15, 2024

*This paper is derived from the first author's Master's Thesis.*

1. M.A. in General Psychology, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.
2. Associate Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran (Corresponding Author).

**E-mail:** jshabani@pnu.ac.ir